

Ernstig tijdelijk tekort aan infillzand verstoort keten aanleg kunstgrasvelden

Grote probleem is voorraadaanleg

Er dreigt in Nederland een schaarste aan bouwstoffen als zand en grind. Daarmee vertellen we niets nieuws. Aannemers die kunstgrasvelden aanleggen, hebben moeite om tijdig aan infillzand te komen. Zandwinningsbedrijven melden dat ze hun productiecapaciteit op orde hebben, maar opdrachtgevers hebben daar geen boodschap aan als dit speciale zand niet beschikbaar is.

Auteur: Broer de Boer

Sinds 2008 is niet meer het Rijk, maar zijn de provincies verantwoordelijk voor het afgeven van vergunningen voor grote afgravingen, ook wel 'ontgrondingen' genoemd. Dit voorjaar uitte de branchevereniging voor zand- en grindproducenten Cascade hierover grote zorgen. Het aantal verleende vergunningen voor zand- en grindwinning is volgens haar te laag. De directeur, Leonie van der Voort, zei te verwachten dat het zand en grind binnen de huidige vergunde projecten over vijf jaar op is en dat ook de bouw dan stopt. Bovendien verwacht ze dat grote zand- en grindwinningen dan stil komen te liggen, omdat provincies de bestaande vergunningen niet verlengen en geen nieuwe verstrekken.

Een winningsstop staat haaks op de uitdaging die het Rijk heeft om de bouw van extra woningen te realiseren in ons land. Provincies verwijzen naar het alternatief en stimuleren het duurzaam gebruik van recyclingzand voor

bouwprojecten. De VVD-Kamerleden Haverkort en Geurts stelden in april 2022 Kamervragen over de voorziene zand- en grindschaarste. Ze deden dat omdat blijkt dat de centrale aansturing hierbij door het Rijk sinds 2008 volledig beëindigd is. Volgens Cascade ontbreekt bij de Rijksoverheid het overzicht over de landelijke productie; momenteel is men bezig daarvoor een nieuw monitoringssysteem op te zetten. Alsof de stikstofoverschotcrisis voor 'vak K' nog niet genoeg is: de dreiging van een bouwstofencrisis door schaarste lijkt reëel.

'Maagdelijk' infillzand.

Als er in de toekomst minder zand gewonnen mag worden, zal ook de productie van 'maagdelijk' infillzand dalen. In feite is dit standaard kwartzand, met ronde zandkorrels, die zich gemakkelijk laten inborstelen tussen de kunstgrasvezels. Ze spelen een rol bij het verzwaren van de kunstgrasmat en bieden bescherming

8 min. leestijd

tegen weersinvloeden. Een rondje bellen langs grote partijen die kunstgrasvelden aanleggen, leert dat de levertijden bij enkelen opgelopen zijn tot twee à drie weken. CSC-Sport deelt deze ervaringen nog niet, maar een enkeling meldt zelfs vier weken en ervaart dat als te lang. De woordvoerders van de aannemers met wie de redactie contact zocht, vertellen unaniem dat de bouw van nieuwe kunstgrasvelden in 2022 ontploft is. 2021 was voor velen overigens een relatief 'klein' jaar. Daardoor werd in 2022 ook de behoefte aan infillzand groter. In het algemeen zeggen de aannemers in een vroeg stadium over hun jaarafname te communiceren met hun zandleveranciers. Een enkeling vermoedt dat zandwinningsbedrijven ondanks de grotere vraag een kleinere voorraad infillzand aanhouden in hun zanddepot. In het algemeen ervaren de aannemers onbegrip van opdrachtgevers of voetbalclubs als ze het kunstgrasveldproject door productschaarste niet tijdig kunnen opleveren.

Het is voor aannemers geen praktische oplossing om zelf grote voorraden infillzand op te slaan; dit past vaak ook niet in de wettelijke

kaders. Er is slechts een beperkt aantal winningsbedrijven die grote hoeveelheden van dit product leveren, terwijl de concurrentie klein is. Infillzand uit het buitenland laten komen is mede vanuit kosten oogpunt geen optie. Daarnaast doet zich de problematiek voor dat het lastig is transporteurs te krijgen voor zand. En voor zover er een berg gerecycled infillzand zou bestaan, is ook dat – door de grote vraag en het alternatieve gebruik hiervan – nog geen oplossing voor de kunstgrasveldenbouwers. Het nog beter spreiden van de aanleg over de tijd lijkt de enige mogelijkheid om vraag en aanbod met elkaar in evenwicht te brengen. De zandwinningsbedrijven brengen als goed nieuws dat de winning van infillzand de komende jaren niet onder druk komt te staan. Het aantal verleende zandwinningsvergunningen is daarvoor namelijk toereikend. Een aantal industrieën die het resterende en veel grotere deel van het gewonnen kwartszand gebruiken, zal op termijn zeker geconfronteerd worden met zandschaarste. Voor de speciale zandproducten die zij nodig hebben, is Noordzeezand of zand uit het buitenland namelijk geen optie.

'De centrale aansturing door het Rijk is sinds 2008 volledig beëindigd'

Als het speciale zand droog is, laat het zich beter en gemakkelijker inborstelen.

ACTUEEL

Alternatief: recirculatiezand

Infillzand is nodig bij de aanleg van een nieuwe kunstgrasmat voor de stabiliteit van de mat. Dit speciaal geproduceerde zand moet van een specifieke en hoge kwaliteit zijn. Eén van de partijen die circulair infillzand produceert dat afkomstig is uit oude kunstgrasmatten, is GBN-AGR in Amsterdam. Hierover schreven wij reeds in eerdere edities van Fieldmanager. In tien jaar tijd kan de toegepaste zandinfill verontreinigd geraakt zijn door verontreiniging uit de omgeving en/of door uitloging. Na het reinigingsproces door GBN-AGR is het circulaire infillzand volledig vrij van microplastics en andere chemische stoffen. Dit gerecyclede product voldoet aan de sporttechnische NOC-norm NSF M4a. Ontdaan van fijne deeltjes en overige verontreiniging voldoet het milieutechnisch ook aan het Besluit bodemkwaliteit. Hierdoor kun je het verantwoord en veilig toepassen in nieuwe sportvelden. Het circulaire infillzand is echter ook geschikt als circulaire grondstof, bijvoorbeeld in betonproducten, of als drainagezand bij infraprojecten. De ronde zandkorrels zijn een goede basis voor een waterdoorlatende bodem.

Seizoenpiek terug

Gosewin Bos is directeur Sport bij de Antea Group. 'Infillzand is 's zomers altijd schaars', weet hij uit ervaring. 'Dat deed zich al jaren voor de coronacrisis voor. Helaas is de vraagpiek rond deze weken in juli volledig terug, omdat alles weer zo'n beetje terug is bij het oude normaal. Wij hebben veel infillzand nodig en roepen dat vroegtijdig af. Projecten beter spreiden, zoals wij dat tijdens coronacrisis deden, is lastig. Veel opdrachtgevers eisen oplevering in augustus en soms nog eerder. Een betere spreiding over het seizoen is écht noodzakelijk, maar ik vind dat de sleutel hiervoor bij de opdrachtgevers ligt. Het tekort aan infillzand is deze zomer echter hoger dan ooit.'

Bos herkent de problemen rondom de aanlevering, doorgaans circa 150 tot 300 ton infill per kunstgrasveld. Dat zijn in het laatste geval acht volle vrachtwagens. 'De oorzaak begint al bij de situatie in de scheepvaart met deze extreem lage waterstanden', zo licht hij toe. 'Hierdoor is er veel meer bulktransport per as nodig. En dat betekent dat er minder vrachtwagens beschikbaar zijn. Doordat elektriciteitscentrales in Duitsland volop draaien, is de vraag naar kolen enorm hoog. Zó hoog dat vrachtschepen liever leeg terugkomen uit Duitsland, zodat ze weer eerder beladen stroomopwaarts kunnen varen.

Volgens Gosewin Bos, directeur Sport bij de Antea Group, ligt de sleutel voor de oplossing bij de opdrachtgevers.

Veel ondernemingen hebben er nu dus mee te maken dat het lastig is om vrachtvervoer te regelen. Wat de schaarste van infillzand betreft: ik verwacht dat deze over zes weken verleden tijd is. Het aanlegseizoen is dan over de piek heen.'

Begrip nodig

Navraag bij enkele grote zandleveranciers die dit speciale product leveren, leert dat de winning ervan niet het probleem vormt. Hoewel, het blijkt best wel complex om de juiste fractie hiervoor uit een zandwinningsput te winnen. Het percentage bruikbaar infillzand in zo'n put varieert van situatie tot situatie, van laag tot laag. Maar het échte probleem is het aanleggen van een voorraad. Als hun voorraadsilo's eenmaal vol zitten met dit speciale en gedroogde(!) product, stagneert de opslag. Logischerwijs staken ze de winning en productie dan. De zandwinningsbedrijven vragen hiervoor begrip. Overigens drogen ze dit specifieke zand voor een deel aan de wind, iets wat tijdens regenachtige perioden niet uitvoerbaar is. Eerder, toen aannemers hun projecten nog gespreid van april tot en met oktober uitvoerden, werkte het complete logistieke proces uitstekend. Volgens de zandwinningsbedrijven is de duur van de aanlegperiode van sportvelden de afgelopen twee jaar ongeveer gehalveerd.

Bij slecht weer kan een zandwinningsbedrijf met lege opslagsilo's geen droog infillzand afleveren. Logischerwijs piekt de vraag enorm bij

zonnig weer en droge sportvelden. Anderzijds leggen winningsbedrijven de productie van speciale zandsoorten onder regenachtige condities weleens stil, maar gezien de weersomstandigheden in 2022 kan dit de huidige schaarste niet beïnvloed hebben. Voor de zandwinningsbedrijven komt er nog één probleem bij: vervoer van hetzelfde of zelfs een veel groter volume naar projecten in circa vier maanden in plaats van zes maanden is in de praktijk onmogelijk. 'Bovendien heeft iedereen er mee te maken dat het momenteel lastig is een transportbedrijf te krijgen voor je producten.'

Volumeprobleem

Hans Kremer, eigenaar van Kremer Zand en Grind, ontkent noch bevestigt de schaarste van infillzand: 'Het komt erop neer dat iedereen in de sportveldenaanleg dit product op vrijwel hetzelfde moment afroept. Het gaat ons nooit lukken om dat te realiseren, maar we doen ons best. Jaarlijks produceren wij circa 60.000 ton zandinfill voor de sportveldenbranche. We draaien met een volledige ploeg zelfs in het weekend door om onze maximale productiecapaciteit te benutten. Dat is ruim 2.000 ton droog product per dag. Infillzand win je namelijk liefst zo droog mogelijk, want de gaskosten voor aanvullende kunstmatige droging zijn nu hoger dan ooit. Onze klanten willen immers een droog product, dat ze efficiënt tot onder in de vezels kunnen borstelen. Vanwege het enorme volume is het absoluut geen optie om een onbeperkte

Aannemers ervaren onbegrip van opdrachtgevers of voetbalclubs

voorraad aan te houden in onze voorraadsilo's. Ook het afleveren van circa 50.000 ton van die totaal 60.000 ton in twee maanden gaat ons écht niet lukken, nog afgezien van de transportproblemen. In sommige andere branches bevoorraden we op bedrijfsterreinen silo's met onze speciale zandproducten. Voor aannemers in de sportveldenbranche is dit geen optie, evenmin als los gestort.'

Beter spreiden

Kremer Zand en Grind, recentelijk overgenomen door Sibelco, staat bekend om de levering van vele speciale zandproducten, zoals filterzand voor waterleidingbedrijven, remzand voor treinen, zand voor speciale mortels en funderingen voor windmolens. Hans Kremer attendeert op verschuivingen in de markt, wat de productie van vers geproduceerde zandinfill kan beïnvloeden. 'Dat gaat om de beschikbaarheid en de afzet van recyclingzand. Samen met het reeds genoemde bedrijf GBN-AGR in Amsterdam werkt Sibelco eraan om gerecyclede zandinfill uit kunstgrasmatten als product een plaats te geven op de sportveldenmarkt. Het grootste probleem in deze markt blijft de enorme vraag naar dit product in een zeer beperkte periode. Ik pleit voor een veel betere spreiding van bouwprojecten in deze branche. Ook leveranciers van andere producten die daarvoor nodig zijn, hebben daarbij veel te winnen. Ik durf het zelfs onverstandig te noemen dat deze branche juist rond de Bouwvak, terwijl iedereen op vakantie gaat, alles op alles moet zetten om projecten

volledig te kunnen afronden. Ik begrijp niet dat dat niet bespreekbaar gemaakt is in de sector.'

Landelijke forecast

André Ceelen, directeur van CSC Sport, erkent dat het ook bij zijn bedrijf piept en kraakt door schaarste van producten bij de projecten waaraan ze werken: 'Over de hele linie. En het betreft ook gewoon zand. Ik constateer bovendien een tekort aan arbeidskrachten als oorzaak. Toeleverende bedrijven moesten door corona afschalen, maar nu moeten ze volop aan de

bak. Ik vermoed dat dit ook bij zandwinningsbedrijven aan de orde is. Ik moet ook bekennen dat de markt voor aanleg van kunstgrasvelden momenteel extra groot is. Normaal realiseren we jaarlijks circa 200 kunstgrasvoetbalvelden; in 2022 is dit zeker 20 procent meer.' Het zou Ceelen welkom zijn als er meer begrip zou zijn van opdrachtgevers en adviesbureaus. Dan doelt hij met name op de consequenties die schaarste heeft voor de tijdige realisatie van projecten: 'De zomerstop is relatief kort, maar daarin moet alles gebeuren', zo licht hij toe. 'Wij bestellen de grondstoffen tijdig, zodat onze leverancier van zand en infillzand goed in beeld heeft wat eraan komt. Ik zie het als kansrijk om landelijk een forecast te maken van alle kunstgrasvelden die eraan komen. Die informatie is er, maar veel te gefragmenteerd. Meestal is in het tweede kwartaal bij alle betrokkenen bekend welke velden ze gaan vervangen. Alle leveranciers kunnen dan inspelen op zo'n landelijke forecast en er hun planning en hoeveelheden aan koppelen. Het is nu meer de waan van de dag van verschillende aannemers waarop zij noodgedwongen moeten anticiperen.'

Beperkte concurrentie

Kremer Zand en Grind is overgenomen door Sibelco. Uit telefonische navraag blijkt dat

K3Delta in Andelst tegenwoordig geen infillzand meer levert. Daarmee is er dus nog maar een beperkt aantal bedrijven dat 'maagdelijke' zandinfill levert? Ceelen: 'Die constatering is juist. Recentelijk is ook de bouw van start gegaan van een nieuwe kunstgrasrecycling-fabriek, Re-Match in Tiel. Deze ultramoderne fabriek wil gerecyclede zandinfill terugleveren aan de branche. De concurrentie wat betreft traditionele zand-infill is nog maar zeer beperkt op deze markt. Aannemers kunnen niet zomaar naar een andere leverancier stappen voor dit speciale product.' Ceelen constateert dat er nu sprake is van een monopolistische marktform. Hij is van mening dat producenten in zulke marktomstandigheden de verantwoordelijkheid hebben beter in te spelen op de vraag, en indien nodig zelf ook voorraden aan te leggen: 'Ons als aannemers rest dan de taak om exact aan te geven welke hoeveelheden we waar en wanneer nodig hebben', aldus Ceelen.

'De periode van de aanleg van sportvelden is de afgelopen twee jaar ongeveer gehalveerd'

'Een betere spreiding over het seizoen is écht noodzakelijk'

Grote hoeveelheden infillzand opslaan bij nieuwbouwprojecten is geen optie.

Koers Handel, de handelsonderneming van KKS beheer BV in Hoogersmilde, wilde de redactie van Fieldmanager niet te woord staan over zijn leveringsmogelijkheden en -termijnen voor infillzand. Het bedrijf produceert en verhandelt bouwmaterialen voor de wegenbouw en cultuurtechnische bedrijven. De website vermeldt dat dit bedrijf onder meer vul-, straat-, woud-, sportvelden-, breker- en metselzand levert. De productie van het sportveldenzand vindt plaats in eigen beheer in de zandwinning en in de puinbrekerij.

